

עלון הסבר

צו איסור הלבנת הון

(חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני
שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי למניעת
הלבנת הון ומימון טרור)
התשע"ח – 2018

מטרת עלון זה היא לסייע לנותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי לקיים את חובותיהם לפי משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור. העלון כולל הסבר בנוגע לחובות החלות לפי צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשע"ח – 2018 (להלן: "הצו" או "צו נש"פים").

האמור בעלון מהווה סיכום תמציתי של החובות החלות על נותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי. יש להדגיש כי העלון אינו מהווה כל תחליף לקריאת והבנת הוראות הדין הרלוונטי. בכל מקרה של סתירה בין האמור בחוברת לאמור בחוק ובצו, האחרונים גוברים.

תוכן

- על מי חל הצו?..... 3
- החובות הקבועות בצו..... 4
1. הליך הכרת הלקוח - סעיף 2 לצו..... 4
2. רישום ואימות פרטי זיהוי – סעיפים 3 ו-4 לצו..... 5
3. הצהרה על נהנה ועל בעל שליטה – סעיפים 3(ב), 3(ג), 4(ד) ו-5 לצו..... 6
4. זיהוי פנים אל פנים – סעיף 6 לצו..... 7
5. הקלות בזיהוי פנים אל פנים במתן שירות באמצעות מערכת סגורה – סעיף 7 לצו..... 7
6. העברות אלקטרוניות והעברות של מטבע וירטואלי – סעיף 7א לצו..... 8
7. הוראות חלופיות לזיהוי ואימות פרטים ודרישת מסמכים – סעיף 8 לצו..... 9
8. ביטול פטורים והקלות – סעיף 9 לצו..... 10
9. חובת ביצוע בקרה – סעיף 10 לצו..... 10
10. חובות דיווח – סעיף 11 לצו..... 10
11. פרטי דיווח – סעיף 12 לצו..... 12
12. איסור גילוי ועיון – סעיף 13 לצו..... 12
13. בדיקה מול הרשימות – סעיף 14 לצו..... 12
14. קביעת מדיניות – סעיף 15 לצו..... 13
15. ניהול רישומים ושמירתם – סעיף 16 לצו..... 13
16. מסירת מסמכים, ידיעות והסברים – סעיף 17 לצו..... 13
17. הוראות תחילה – סעיף 19 לצו..... 13

על מי חל הצו?

הצו חל על נותן שירותי אשראי ונותן שירות בנקסי (להלן: "נותן שירות") החייבים ברישיון לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016 (להלן "חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים").

נותן שירות בנקסי פיננסי, לפי סעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים, הוא מי שמבצע דרך עיסוק, פעולות החלפה של נכס פיננסי בנקסי אחר, לרבות פדיון, פריטה, המרה, מכירה או העברה של נכס פיננסי; וכן ניהול או שמירה של נכס פיננסי, לרבות באמצעות כספת. נכס פיננסי כולל מזומן, שיק, שטר חוב או שטר חליפין, המחאה בנקאית או המחאת נוסעים, פיקדון כספי, נייר ערך למוכ"ז, מטבע וירטואלי ולוחית או חפץ אחר המיועדים לרכישת שירותים או נכסים, שניתן לצבור בהם ערך כספי. הגדרות אלו קבועות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים. יש לציין כי על אף האמור, הצו לא חל על מי שעוסק במתן שירותי כספומט שאינו משמש להמרה או למשיכה של מטבע וירטואלי.

לאור ההגדרה של נכס פיננסי, הכולל מטבע וירטואלי, הצו למעשה חל גם על נותן שירות שעיסוקו במתן שירות במטבעות וירטואליים. הצו קובע כי מטבעות וירטואליים הם יחידת ערך דיגיטלית שניתן לסחור בה או להעבירה באופן דיגיטלי ולהשתמש בה לצורכי תשלום או השקעה.

נותן שירותי אשראי, לפי סעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים, הוא מי שעוסק במתן אשראי דרך עיסוק, למעט הנפקה של כרטיסי אשראי, ולרבות העמדת מסגרת אשראי, וכולל ניכיון שיקים, שטרי חוב ושטרי חליפין, מתן אשראי כנגד המחאת זכותו של מקבל האשראי לקבל נכסים פיננסיים מאחר (פקטורינג), מתן אשראי אגב מימון רכישה או השכרה של נכס או שירות (ליסינג), למעט המקרים המפורטים בחוק, מתן ערבות להתחייבות של אחר, ומתן אשראי שכנגדו משועבד נכס בלא זכות חזרה אל מקבל האשראי בשל אי קיום החיוב.

החובות הקבועות בצו

1. הליך הכרת הלקוח - סעיף 2 לצו

נותן שירות נדרש לבצע **הליך הכרת הלקוח** בפעם הראשונה לפני מתן שירות **למקבל שירות** (להלן - "מקבל שירות קבוע", קרי, מי שאינו מקבל שירות מזדמן). נותן השירות נדרש לבצע את הליך הכרת הלקוח בצורה מבוססת סיכון, בהתאם לסיכון הלבנת הון ומימון טרור של מקבל השירות.

במסגרת הליך הכרת הלקוח, נדרש נותן השירות, בין השאר, לברר מהו מקור הנכסים הפיננסיים שלגביהם ניתנים השירותים את מקור החזר האשראי ואת הזיקה של מקבל האשראי אל מי שהתחייב להחזיר את האשראי או מי שמבקש להחזיר את האשראי. על נותן השירות לברר מהו עיסוקו של מקבל השירות, את מטרת האשראי שניתן או מטרת השירות בנכס פיננסי. בנוסף על נותן השירות לברר האם סורב מקבל השירות בעבר מקבלת אשראי או מקבלת שירות בנכס פיננסי, לפי העניין, מכל גורם שהוא מסיבות הקשורות באיסור הלבנת הון ומימון טרור.

כאשר מקבל השירות הוא תושב חוץ - נותן השירות נדרש גם לברר את הזיקה של מקבל השירות לישראל וכן עליו לברר האם מקבל השירות הוא **איש ציבור זר**. איש ציבור זר הוא תושב חוץ בעל תפקיד ציבורי בכיר בחוץ לארץ בחמש השנים האחרונות. הגדרה זו כוללת גם כל בן משפחה של תושב חוץ כאמור או תאגיד שהוא בעל שליטה בו, יועץ ומינני אישי של איש הציבור הזר או שותף עסקי של אחד מאלה. תפקיד ציבורי בכיר כולל ראש מדינה, נשיא מדינה, ראש עיר, שופט, חבר פרלמנט, חבר מפלגה בכיר, חבר ממשלה, קצין צבא או משטרה בכיר, נושא משרה בכיר בחברה ממשלתית, בעל תפקיד בכיר בארגון בין לאומי, או כל ממלא תפקיד כאמור אף אם תוארו שונה. אם נותן השירות סיווג את איש הציבור הזר ברמת סיכון גבוהה, הוא נדרש גם לברר את מקור משאביו הפיננסיים של איש הציבור הזר, ולגבי איש ציבור זר שהוא בעל עסק - גם את סוג עסקיו.

כאשר השירות שניתן הוא למקבל שירות שהוא איש ציבור זר או לנהנה שהוא איש ציבור זר - נותן השירות נדרש לקבל אישור לביצוע הפעולה מנושא משרה. האישור יינתן לאחר בחינת מידת הסיכון של מקבל השירות להלבנת הון ולמימון טרור. אם התברר לנותן השירות, לאחר מתן השירות, כי מקבל השירות או הנהנה הוא איש ציבור זר, עליו לקבל אישור מנושא משרה טרם מתן כל שירות נוסף. לצורך ברור האם מקבל השירות הינו איש ציבור זר, נותן השירות רשאי לפעול לפי נוסח הטופס הקיים בתוספת השנייה לצו.

מקבל שירות, לעניין שירות בנכס פיננסי, הוא מי שמקבל שירות בנכס פיננסי, אף אם אדם אחר ביקש את השירות בעבורו.

מקבל שירות, לעניין שירותי אשראי, הוא מי שמקבל אשראי מנותן שירותי אשראי, אף אם אדם אחר ביקש את השירות בעבורו. וכן, לעניין חובות רישום פרטי זיהוי וחובות הדיווח, מקבל שירות

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

הוא גם מי שהתחייב במסמכי האשראי להחזיר את האשראי, למעט ערב, או מי שמבקש להחזיר את האשראי והוא אינו מקבל האשראי.

ההגדרה של מקבל שירות כוללת גם מיזופה כוח. לפיכך, יראו **במיזופה כוח** כמקבל שירות. מיזופה כוח הוא מי שמקבל השירות ייפה את כוחו לפעול מטעמו, בין אם מקבל השירות הוא יחיד ובין אם לאו. יובהר כי שליח הנשלח מטעם מקבל השירות לקבל שירות מנותן השירות מוגדר כמיזופה כוח, אשר רואים בו כמקבל שירות.

הצו מבחין בהטלת החובות בין מקבל שירות קבוע ומקבל שירות מזדמן. **מקבל שירות מזדמן** הוא מקבל שירות שבמהלך תקופה של חצי שנה קיבל אשראי או שירות בנכס פיננסי אצל אותו נותן שירות, בסכום מצטבר שאינו עולה על 50,000 שקלים חדשים (למעט במקרה של פעולה בסכום העולה על 5,000 שקלים חדשים, שבה מעורבת מדינה בסיכון).

כאשר השירות שניתן הוא במטבע וירטואלי, הסף נמוך יותר. במקרה זה, **מקבל שירות מזדמן** הוא מי שבמהלך תקופה של חצי שנה קיבל אשראי או שירות בנכס פיננסי אצל אותו נותן שירות, בסכום מצטבר שאינו עולה על 5,000 שקלים חדשים (למעט לעניין הדרישה לחתימת מקור בסעיף 5 לצו וחובת זיהוי פנים מול פנים בסעיף 6 לצו, אז הסף להחלת החובה הוא סכום מצטבר שאינו עולה על 50,000 שקלים חדשים).

2. רישום ואימות פרטי זיהוי – סעיפים 3 ו-4 לצו

סעיף 3 לצו קובע את החובה לרשום את פרטי הזיהוי של מקבל שירות ומיזופה הכוח, ומפרט את פרטי הזיהוי הנדרשים.

אילו פרטים יש לרשום ומתי?

- **מקבל שירות קבוע ומיזופה כוח:** נותן שירות המעניק שירות למקבל שירות **בפעם הראשונה**, נדרש לרשום ולאמת את פרטי הזיהוי לגבי מקבל השירות ומיזופה הכוח, **אלא אם כן כבר יש בידינו את פרטי הזיהוי המאומתים**. פרטי הזיהוי שעל נותן השירות לרשום הם שם, מספר הזהות, תאריך לידה ומין, ליחיד, או תאריך התאגדות לתאגיד, ומען.
- **מקבל שירות מזדמן ומיזופה כוח:** אם מקבל השירות הוא מקבל שירות מזדמן, נותן השירות נדרש לרשום רק את שמו, מספר זהותו ומענו של מקבל שירות ומיזופה כוח. ואינו נדרש לאמת את הפרטים. מטרת רישום הפרטים היא כדי שנותן השירות ידע מתי הופך מקבל השירות המזדמן למקבל שירות קבוע (בהתאם לסף הפעילות).

מה הן דרישות האימות?

סעיף 4 לצו מפרט את המסמכים הייחודיים הנדרשים לצורך אימות פרטי הזיהוי, בהתאם לסוג מקבל השירות, למשל תושב, תושב חוץ, תאגיד, מוסד ציבורי, קטין ועוד.

למשל, לגבי מקבל שירות יחיד שהוא תושב, נותן השירות נדרש לרשום ולאמת את פרטי הזיהוי בדרך של השוואת תעודה מזהה עם מסמך נוסף הנושא תמונה ומספר זהות (ובהעדרו – עם מסמך

הנושא שם או מספר זהות וכן מען או תאריך לידה). לעניין פרטי הזיהוי שבתעודת הזהות, רשאי נותני השירות לאמת את הפרטים גם אל מול מרשם האוכלוסין. **תעודה מזהה** יכולה להיות תעודת זהות, תעודת עולה, רישיון נהיגה, דרכון או תעודת מסע.

סעיף 4(א1) לצו קובע כי הממונה (רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון), רשאי לתת הוראות לעניין אמצעים חלופיים לזיהוי, לאופן רישום פרטי הזיהוי ולאימות פרטים.

דרישות זיהוי ואימות במצבים מיוחדים

- **ערב:** בעת חתימה של ערב על ערבות לטובת מקבל שירות כלפי נותן שירותי אשראי, ירשום נותן שירותי האשראי את פרטי הזיהוי של הערב בהתאם למסמך זיהוי (שם, מספר זהות ומען).
- **מקבל שירות שנותן השירות סבור שהוא נותן שירותים פיננסיים:** אם מקבל השירות נחזה לנותן השירות כנותן שירותים פיננסיים, על נותן השירות לדרוש גם העתק מרישיונו, או לבדוק את פרטיו במרשם או לדרוש ממקבל השירות הצהרה בכתב כי הוא אינו חייב ברישיון מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים.
- **מיופה כוח:** סעיף 4(ב) קובע שאם מקבל השירות הוא מיופה כח, נותן השירות יקבל העתק של כתב ייפוי כוח, כתב נאמנות או החלטת האורגן המוסמך בתאגיד בדבר מתן הסמכות למיופה הכוח לפעול מטעמו.
- **הקלה באימות בעת מתן שירותי אשראי:** כאשר נותן שירותי אשראי מעניק שירותי אשראי, הוא רשאי לרשום את פרטי הזיהוי של מקבל השירות מבלי לאמתם טרם מתן האשראי, ובלבד שהתקיימו שלושה תנאים מצטברים:
 1. האשראי ניתן אגב רכישת נכס או שירות מבית עסק, והעסקה היא בסיכון נמוך בהתחשב במקבל השירות, בעסקה ובבית העסק;
 2. נותן שירותי האשראי קיבל לידי, טרם ביצוע הפעולה, את פרטי הזיהוי האמורים;
 3. נותן שירותי האשראי יקבל ויאמת את מסמכי הזיהוי בתוך שני ימי עסקים לכל היותר ממועד העסקה.

3. הצהרה על נהנה ועל בעל שליטה – סעיפים 3(ב), 3(ג), 4(ד) ו-5 לצו

בעת מתן אשראי או שירות בנכס פיננסי, בפעם הראשונה, על נותן השירות לדרוש לקבל ממקבל השירות הצהרה בחתימת מקור, אם הוא פועל בעבור עצמו או בעבור נהנה. על נותן השירות לבדוק את סבירות הצהרת מקבל השירות.

מקבל שירות קבוע הפועל עבור נהנה: במקרה שמקבל שירות קבוע פועל עבור נהנה, נותן השירות נדרש לקבל ממקבל השירות הצהרת נהנה חתומה בחתימת מקור, לגבי כל אחד מהנהנים הקיימים. בהצהרה זו יש לרשום את שם ומספר זהותו של הנהנה. במצב שבו נותן שירות נקט באמצעים סבירים אך לא השיג את מספר זהותו של הנהנה, רשאי הוא לרשום את תאריך הלידה ומין (ולגבי תאגיד – תאריך התאגדות) ומענו של הנהנה וכן את מדינת האזרחות או ההתאגדות. עם זאת, אם, בעת מתן השירות התברר לנותן השירות כי מדובר במתן שירות לטובת נהנה, ולפי הצהרת מקבל

השירות לא ניתן לדעת את זהותו, ומקבל השירות פירט את הסיבה לכך, על נותן השירות ליידע את מקבל השירות בכתב בנוגע לחובתו להעביר לנותן השירות את פרטי הנהנה הנדרשים מיד עם היוודע זהותו. כמו כן, על נותן השירות לעדכן את מקבל השירות בנוגע לחובתו למסור הצהרה מעודכנת אם חל שינוי באחד הפרטים שנכללו בהצהרתו. אם ידוע לנותן השירות שחל שינוי בפרטי ההצהרה שמסר מקבל השירות, עליו לדרוש ממקבל השירות הצהרה מעודכנת.

מקבל שירות שהוא תאגיד: כאשר מקבל השירות קבוע הוא תאגיד, על נותן השירות לדרוש מהתאגיד הצהרה, בחתימת מקור או באישור של עורך דין בנוגע לפרטי הזיהוי של בעלי השליטה בתאגיד, וכן לגבי המנהל הכללי של התאגיד או מי שמשמש בתפקיד דומה אף אם כינויו אחר.

- נותן שירות ינקוט אמצעים סבירים, לפי רמת הסיכון להלבנת הון ולמימון טרור, לאימות פרטי הזיהוי של נהנה ובעל שליטה, לפי העניין. לעניין זה, "נקיטת אמצעים סבירים" - שימוש במידע הנוגע לעניין או בנתונים שהתקבלו ממקור מהימן המניחים את דעתו של נותן השירות.
- נותן השירות נדרש להשתמש בנוסח הטופס שבתוספת השלישית לצו לצורך ביצוע ההצהרות ועליו לבדוק את סבירות ההצהרה על פניה.

פטור חלקי מהצהרה על נהנה: הצו קובע פטור מחובת הצהרה על נהנה ובעל שליטה בהצהרת מקור ביחס לגופים המנויים בסעיף 5א לצו: מוסד ציבורי; תאגיד בנקאי, בנק הדואר, מבטח, חבר בורסה, חברה מנהלת, קופת גמל, מנהל תיקים, קרן, הקדש ציבורי הרשום במרשם ההקדשות הציבוריים או חברה בעלת רישיון זירה; נותן שירותים פיננסיים שחל לגביו צו מכוח סעיף 7 לחוק; חברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה בישראל או בבורסה במדינה שהיא חברה בארגון OECD; תאגיד מסוג אחר שעליו הורה הממונה, בהתייעצות עם הרשות המוסמכת.

4. זיהוי פנים אל פנים – סעיף 6 לצו

נותן שירות נדרש לזהות מקבל שירות קבוע, זיהוי פנים אל פנים. הזיהוי יכול להתבצע על ידי נותן השירות, מי מטעמו, עו"ד, נציג דיפלומטי או קונסולרי בחוץ לארץ, או רשות המוסמכת להוציא תעודת אפוסטיל.

על אף האמור, נותן שירות רשאי לבצע זיהוי באמצעות טכנולוגיה המאפשרת זיהוי חזותי על פי הוראות הממונה (חוזר לביצוע זיהוי מרחוק פורסם על ידי רשות שוק ההון).

5. הקלות בזיהוי פנים אל פנים במתן שירות באמצעות מערכת סגורה – סעיף 7 לצו

הצו כולל הקלות למצבים בהם הפעילות מתבצעת במערכת סגורה ובמערכת סגורה למחצה – מצבים שבהם הכספים יוצאים מחשבון בתאגיד בנקאי, בנק הדואר או בנק זר שחל עליו משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור, וחוזרים אליו.

לעניין הוראה זו, **מערכת סגורה** היא כאשר הנכסים הפיננסיים יוצאים ונכנסים אל אותו חשבון של מקבל השירות ושהנהנים בו מפורטים בהצהרת מקבל השירות, לפי סעיף 5. **מערכת סגורה למחצה** היא פעולה שבה נכסים פיננסיים שהועברו באמצעות כרטיס אשראי או כרטיס בנק המשוך

לחשבון אחר, מוחזרים לאותו מקבל השירות באמצעות כרטיס האשראי או כרטיס הבנק שממנו הועברו הנכסים מלכתחילה או לחשבון אחר, או להפך, וכן פעולה שבה נכסים פיננסיים שהועברו מחשבון אחר מוחזרים לחשבון אחר של מקבל השירות ולהפך.

ההקלות העיקריות שניתן לקבל במסגרת זו הן פטור מחובת זיהוי פנים אל פנים, אימות מול מסמכי הבנק, פטור מאימות פרטי הזיהוי של מיופה כוח ופטור מקבלת הצהרה בחתימת מקור. הפטורים מפורטים בסעיף 7(ד) לצו.

תנאי סף לקבלת ההקלה הוא שחשבון המקור וחשבון היעד חייבים להיות על שם מקבל השירות וללא נהנים נוספים (למעט בחשבון של בן זוג).

תנאים עיקריים לקבלת הפטור כאשר מדובר במערכת סגורה הם כי מקבל השירות אינו ממדינה בסיכון או איש ציבור זר, נותן השירות קיבל העתק של מסמך זיהוי של מקבל השירות וכן פרטים של חשבון הבנק ומסמך רשמי של הבנק שבו הוא מתנהל, הכולל את פרטי חשבון הבנק של מקבל השירות ובעליו, ובוצע אימות של זהות מקבל השירות מול מסמכי הבנק. תנאים אלו מפורטים בסעיף 7(ב) לצו.

תנאים עיקריים לקבלת פטור כאשר מדובר במערכת סגורה למחצה הם כי מקבל השירות אינו ממדינה בסיכון, נותן השירות קיבל העתק של מסמך זיהוי של מקבל השירות וכן פרטים של חשבון הבנק ומסמך רשמי של הבנק שבו הוא מתנהל, נותן השירות קיבל לידיו את פרטי החשבון האחר או את ארבע הספרות האחרונות של כרטיס האשראי או כרטיס הבנק שבאמצעותו מועברים הכספים, לפי העניין. בנוסף, נדרש נותן השירות לזהות את מקבל השירות באמצעות טכנולוגיה המאפשרת זיהוי חזותי של מקבל השירות, אם הערכת הסיכון שביצע נותן השירות מעידה כי יש צורך לבצע זיהוי כאמור. תנאים אלו מפורטים בסעיף 7(ג) לצו.

6. העברות אלקטרוניות והעברות של מטבע וירטואלי – סעיף 7א לצו

סעיף 7א לצו הוא סעיף חדש בצו, שמטיל הוראות חדשות בנוגע לביצוע העברות אלקטרוניות. בנוסף, בהתאם לתיקון המלצה 15 של הסטנדרטים הבינלאומיים של ארגון ה-FATF, נוספו הוראות חדשות בנוגע להעברות של נכסים וירטואליים. בהתאם להוראות אלו, קיימת חובה לקבל, להעביר ולשמור את פרטי הזיהוי בנוגע למעביר ולמקבל ההעברה, לאורך כל שרשרת ביצוע התשלום. ניתן גם להעביר את הפרטים באופן מיידי ומאובחט גם במערכת מקבילה הקיימת אצל נותן השירות. משום שטרם פותחו ואושרו פתרונות טכנולוגיים מתאימים לצורך החובה להעברה מיידיית של הפרטים בהעברות מטבע וירטואלי, חובה זו לא תיכנס לתוקף עם כניסתו לתוקף של הצו אלא שלב מאוחר יותר.

העברות אלקטרוניות אל מחוץ לישראל: בהעברות אל מחוץ לישראל מעל סך של 5,000 ש"ח, על נותן השירות המעביר לרשום במסמכי ההעברה פרטים מאומתים של המעביר (שם, מספר זהות, מען ומספר חשבון) ופרטים של הנעבר (שם ומספר חשבון) כפי שנמסרו.

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור
ISRAEL MONEY LAUNDERING AND TERROR FINANCING PROHIBITION AUTHORITY
سلطة حظر تبييض الأموال وتمويل الإرهاب

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

העברות בתוך ישראל: בהעברות בתוך ישראל מעל סך של 5,000 ש"ח, על נותן השירות המעביר לרשום את פרטי המעביר(שם, מספר זהות, מען ומספר חשבון) כפי שנמסרו.

קבלת העברה מחוץ לישראל: בקבלת העברה מחוץ לישראל מעל סך של 5,000 ש"ח, על מקבל ההעברה לאמת את שם הנעבר ומספר זהותו.

העברות של מטבע וירטואלי: כל העברה של מטבע וירטואלי נחשבת העברה בינלאומית. מטבע וירטואלי הוא יחידת ערך דיגיטלית שניתן לסחור בה או להעבירה באופן דיגיטלי ולהשתמש בה לצורכי תשלום או השקעה.

בהעברות של מטבע וירטואלי יש לרשום במסמכי ההעברה את פרטי המעביר (שם, מספר זהות, מען ומספר חשבון), פרטי הנעבר (שם ומספר חשבון) כפי שנמסרו, ואת כתובות הארנקים של המטבעות הווירטואליים המעורבים בפעולה.

הצו מגדיר כי כתובת ארנק של מטבע וירטואלי היא מחרוזת תווים שמציינת מחזיק מטבע וירטואלי, המשמשת את נותן השירות במסגרת ביצוע פעולה.

בביצוע העברה, נותן השירות נדרש לאמת את פרטי המעביר, ובקבלת העברה נותן השירות נדרש לאמת את פרטי מקבל ההעברה. בנוסף, על נותן השירות להעביר את הפרטים באופן מיידי ומאובטח לגורם הנגדי. כאמור, משום שטרם פותחו ואושרו פתרונות טכנולוגיים מתאימים לצורך החובה להעברה מיידיית של הפרטים, חובה זו לא תיכנס לתוקף עם כניסתו לתוקף של הצו אלא בשלב מאוחר יותר שיקבע הממונה.

במצב שבו נותן השירות הוא גורם מתווך - כאשר נותן שירות מקבל העברה אלקטרונית מחוץ לישראל שנועדה למקבל שירות שהוא מוסד פיננסי אחר - נותן השירות (המתווך) נדרש לוודא שהפרטים עוברים לגורם המקבל את ההעברה. אם הדבר אינו אפשרי המתווך נדרש לשמור את הפרטים אצלו.

למען הסר ספק, בכל העברה: נותן השירות המעביר נדרש לאמת את פרטי מעביר ההעברה. נותן השירות מקבל ההעברה נדרש לאמת את פרטי הנעבר. **לעניין סעיף 7א – משמעות דרישת האימות היא רישום פרטים על סמך תעודה אחת בלבד.**

לעניין מספר הזהות ומספר החשבון: במצב שבו אין בידי נותן השירות את מספר הזהות או מספר החשבון, הצו מאפשר לרשום פרטים חלופיים המפורטים בסעיף.

7. הוראות חלופיות לזיהוי ואימות פרטים ודרישת מסמכים – סעיף 8 לצו

לפי סעיף 8 לצו, הממונה מוסמך, לאחר התייעצות עם ראש הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, להורות, במקרים מסוימים על דרכי זיהוי, דרכי אימות ודרישת מסמכים חלופיות.

8. ביטול פטורים והקלות – סעיף 9 לצו

סעיף 9 לצו קובע כי במצב שבו התעורר חשש להלבנת הון או למימון טרור, לא יחולו הפטורים והקלות שניתנו ביחס להצהרת מקור ומערכת סגורה וסגורה למחצה. כמו כן, במצב כזה, נותן השירות ישקול, לפי מידת הסיכון להלבנת הון ולמימון טרור לבטל את ההקלות שניתנו בנוגע להוראות חלופיות לעניין הדרישה להצהרה בחתימת מקור, לפי סעיף 5(ו), זיהוי חזותי של מקבל השירות באמצעות טכנולוגיה, לפי סעיף 6(ג), ודרכי זיהוי ואימות ודרישת מסמכים לחופיות לפי סעיף 8.

9. חובת ביצוע בקרה – סעיף 10 לצו

נותן שירות נדרש לקיים בקרה שוטפת אחר פעולות מקבל השירות שאינו מקבל שירות מזדמן בהתאם לרמת הסיכון של מקבל השירות להלבנת הון ולמימון טרור ובהתאם להליך הכרת הלקוח, ולעדכן את רישומיו. אם התעורר ספק ביחס לזהות או ביחס לאמיתות מסמכי הזיהוי נותן השירות נדרש לבצע הליך הכרת הלקוח נוסף.

במצב שבו התעורר חשש להלבנת הון או למימון טרור לגבי פעולות שביצע מקבל השירות, יבקש נותן השירות ממקבל השירות מידע והסברים לגבי אותן הפעולות ובמקרה הצורך גם אסמכתאות התומכות במידע ובהסברים שמסר, ויעדכן את רישומי הכרת הלקוח בהתאם.

נותן השירות נדרש לבצע בקרה מוגברת כאשר מדובר בפעילות מול מדינה בסיכון (המופיעה בתוספת הראשונה לצו), איש ציבור זר או פעולה בסיכון גבוה להלבנת הון/מימון טרור. כמו כן, נותן שירות נדרש לבצע בקרה מוגברת על פעילות חוזרת של מקבל שירות המעוררת חשש להלבנת הון או מימון טרור.

10. חובות דיווח – סעיף 11 לצו

הצו קובע חובת דיווח רגיל וחובת דיווח בלתי רגיל.

דיווח רגיל

דיווח רגיל הוא דיווח שנותן השירות מעביר ללא שיקול דעת, בהתאם לביצוע פעולות מעל ספים קבועים מראש בצו. נותן שירות ידווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור על הפעולות הבאות:

- נותן שירות אשראי - העברת נכסים פיננסיים מנותן שירותי אשראי למקבל השירות ולהיפך בסכום של 50,000 ש"ח או יותר, או בסכום של 150,000 ש"ח או יותר, כאשר מדובר באשראי שניתן אגב רכישת נכס או שירות.
- נותן שירות בנקס פיננסי - ביצוע פעולה בנקס פיננסי בסכום של 50,000 ש"ח או יותר.
- העברת נכסים פיננסיים מנותן שירותי אשראי למקבל שירות ולהיפך וביצוע פעולה בנקס פיננסי כאשר מעורבת מדינה בסיכון, בסך של 5,000 ש"ח או יותר.

דיווח בלתי רגיל

דיווח בלתי רגיל הוא דיווח סובייקטיבי בהתאם לשיקול הדעת של נותן השירות. נותן שירות יעביר דיווח בלתי רגיל על פעולה הנחזית בעיניו כפעולה בלתי רגילה. פעולה בלתי רגילה יכולה להיות אחת מהפעולות המפורטות בתוספת הרביעית לצו. דיווח בלתי רגיל נעשה לפי שיקול דעת נותן השירות המדווח, בהתבסס בין היתר, על היכרותו עם מקבל השירות ודפוס פעולותיו העסקיות.

דוגמאות לפעולות בלתי רגילות

- פעילות שנראה כי מטרתה לעקוף את חובת הדיווח הרגיל ;
- פעילות שנראה שמטרתה לעקוף את חובת הזיהוי ;
- סירוב מקבל שירות לספק מסמכי זיהוי לאחר שהתבקש לעשות כן, בלא הסבר סביר ;
- פעולה בעלת היקף כספי ומורכבות גבוהים, בלא הסבר סביר ;
- הבקשה לביצוע הפעולה היא של מי שאינו מקבל השירות, בלא הסבר סביר ;
- נראה כי מקבל השירות פועל בעבור נהנה, בלי שהצהיר על כך ;
- נותן השירות לא הצליח לבצע הליך הכרת הלקוח לפי סעיפים 2 עד 4 לצו, בשל התנהגות בלא הסבר סביר של מקבל השירות.

תסמינים הרלבנטיים לפעילות בנכסים וירטואליים

- שימוש בסוגי מטבעות וירטואליים שלא ניתן להתחקות אחריהם באמצעים מקובלים ;
- מסחר במטבעות וירטואליים באמצעות פעולות או טכנולוגיות אשר לא ניתן לעקוב דרכן אחר ההעברה או השולח, או קיומן של אינדיקציות לשימוש באמצעים להסתרת מקור הפעולות ;
- אי התאמה בין הצהרת מקבל השירות באשר למקור הכספים לבין המידע הידוע על כתובת הארנק של המטבע הווירטואלי, בלא הסבר סביר ;
- העברת מטבעות וירטואליים לפלטפורמות שלפי המידע המצוי ברשות נותן השירות התעורר אצלו חשש שהן משמשות לפעילות פלילית ובכלל זה : להימורים, פדופיליה, זנות, סחר בסמים וכדומה.
- קיים חשש כי מקור הכספים הוא ברכוש אסור ;
- קבלה או העברה של מטבעות וירטואליים שלפי המידע המצוי בידי נותן השירות התעורר אצלו חשש שהם חשודים, לפי ההיסטוריה שלהם, כמטבעות שמקורם בפעילות פלילית, לרבות פלטפורמות "Dark Market" ;
- כתובת ה- IP אינה תואמת את המידע בדבר מאפייני מקבל השירות, מעבר תכופ בין כתובות IP או שימוש באמצעים להסוואת אזור ההתחברות או כתובת ה-IP, והכל בלא הסבר סביר.

דגשים

- נותן השירות נדרש לדווח גם על כל ניסיון לביצוע פעולה.
- יודגש כי העברת דיווח רגיל אינו פוטר את נותן השירות מהחובה להעביר דיווח בלתי רגיל.

11. פרטי דיווח – סעיף 12 לצו

סעיף 12 לצו קובע את פרטי הדיווח שיש לכלול בדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור לפי סעיף 11 לצו. במסגרת התיקון לצו נוספו פרטי דיווח חדשים הנוגעים לפעילות בנכסים וירטואליים. בהתאם לתקנה 6(ב) לתקנות איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידים בנקאיים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר המידע), התשס"ב-2002, פרסמה הרשות הנחיות דיווח לדיווחי נותני שירות בנכס פיננסי ונותני שירותי אשראי. ההנחיות יכנסו לתוקף ביום כניסתו לתוקף של הצו, למעט לגבי נותני שירות פיננסי שהודיעו לרשות שוק ההון שהם מחילים על עצמם את הוראות הצו במועד מוקדם יותר.

12. איסור גילוי ועיון – סעיף 13 לצו

במצב שבו נותן שירות העביר, או נדרש להעביר דיווח בלתי רגיל לרשות, חל עליו איסור לגלות אף פרט הקשור לדיווח. נותן השירות יהיה רשאי לגלות מידע זה או לאפשר מתן עיון למי שמוסמך לכך לצורך מילוי תפקידו אצל נותן השירות, לממונה, לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור או לפי צו בית משפט.

בנוסף, אם התעורר חשש להלבנת הון או למימון טרור אצל נותן השירות בנוגע למקבל השירות, מסמכי הזיהוי או הפעילות המתבקשת, שבמצב רגיל היה מוביל את נותן השירות לבטל את הפטורים או ההקלות לפי הצו, אך הוא חושש שביטולם יעוררו את החשד של מקבל השירות, רשאי נותן השירות לא לבטלם ולהעביר דיווח לרשות על החשש.

13. בדיקה מול הרשימות – סעיף 14 לצו

נותן שירות נדרש לוודא כי אינו מבצע פעולה עבור גורם המנוי על רשימות הטרור המפורסמות מכוח סעיף 18 לחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016 ומכוח סעיפים 3 או 4 לחוק למניעת הפצה ומימון של נשק להשמדה המונית תשע"ח-2018.

לצורך כך, נותן השירות נדרש לבדוק אם שם או מספר זהות של כל מקבל שירות, מיופה כח, נהנה או בעל שליטה נמצאים ברשימות אלו. כמו כן, בביצוע העברה בין-לאומית, ובכל העברה של מטבע וירטואלי, על נותן השירות לבדוק אם צדדים לביצוע פעולה נמצאים ברשימות.

נותן השירות נדרש לבצע בדיקה מול הרשימות בכל פעם שהוסף ארגון או אדם לרשימות ובכל פעם שהוא מבצע פעולה עבור מקבל שירות, גם אם מקבל השירות נבדק אל מול הרשימה בעבר.

14. קביעת מדיניות – סעיף 15 לצו

נותן שירות נדרש לקבוע מדיניות ניהול סיכונים לרבות בכל הנוגע להליך הכרת הלקוח ומעקב אחר סיכונים הנובעים מטכנולוגיות חדשות, בפרט אלו המאפשרות לבצע פעולה מבלי זיהוי פנים אל פנים. נותן שירות נדרש לפעול לפי חוזר לנותני שירותים פיננסיים בנושא התקשרות מרחוק עם מקבל שירות באופן מקוון שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

15. ניהול רישומים ושמירתם – סעיף 16 לצו

נותן שירות נדרש להקים מאגר מידע ולשמור את כל מסמכי הזיהוי ומסמכי ביצוע הפעולה וכן הוראות לביצוע פעולות והתכתבות עסקית למשך חמש שנים לפחות. הפרטים הנדרשים לשמירה מפורטים בסעיף 16 לצו. כמו כן, על נותן השירות לשמור, לתקופה של לפחות חמש שנים, כל מסמך הוראה בקשר לביצוע פעולה שעליה דיווח לרשות ואת הדיווח עצמו, וכן תיעוד הליך הבקרה וממצאיה לפי סעיף 10 לצו.

נותן השירות נדרש לשמור את המסמכים אף מעבר לתקופה של חמש שנים אם נדרש לכך על ידי הממונה, במקרים שהם נדרשים לצורך חקירה או לשם פיקוח על ביצוע הוראות משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור החלות על נותן השירות.

16. מסירת מסמכים, ידיעות והסברים – סעיף 17 לצו

נותן השירות חייב למסור, לפי דרישה של הממונה, לממונה או למי שהממונה הסמיך לכך, מסמכים, ידיעות והסברים בקשר למילוי חובותיו לפי הצו.

17. הוראות תחילה – סעיף 19 לצו

הצו ייכנס לתוקפו שמונה חודשים מיום פרסומו ברשומות, ביום 14.11.2021, למעט לגבי הדרישה לפי סעיף 7א(ב)(2) בדבר החובה להעביר את פרטי הזיהוי של מבצעי פעולות (המעביר והנעבר) במטבעות וירטואליים (הוראה זו תיכנס לתוקף במועד שיקבע הממונה, כאשר יפותח פתרון טכנולוגי מתאים ליישום החובה).

על אף האמור, נותני שירות בנכס פיננסי המעוניינים להחיל עליהם את הצו מוקדם יותר, רשאים לעשות זאת ובלבד שיתנו על כך הודעה לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ואז יחול הצו לגביהם מיום מסירת ההודעה.

הצו קובע כי מי שפעל קודם כנותן שירותי מטבע יראו אותו כמקיים את הוראות הצו אם הוא פועל לפי צו נותני שירותי מטבע.